

Κεφαλλ. *Άβρωσαν τὰ ψάρια Ζάκ. Είν' άβρωμένη ή πουλλα- κίδα Κεφαλλ. || Φρ. Νά 'μπη ό διάολος μέσα σου και νά 'ναι κι άβρωμένος!* (δηλ. με όλα τὰ μέλλοντα νά γεννηθούν διαβολόπουλλα. με όλα τὰ παιδιά του. Άρά) Λευκ. **3)** Μεταφ. καθίσταμαι εύτραφής, παχύνομαι Σύμ. **4)** Άπο- κτώ χρήματα, γίνομαι πλούσιος Σύμ.: *Αϊτός έβρωσεν πτό.*

άβρωτος επίθ. άμάρι. *άβρωτος* Θράκ. (Άδρια- νούπ.) Θηλ. *άβρωτή* Κύπρ. *άβρωτή* Κύπρ. *άβρωτα* Καλαβρ. (Μπόβ.) *άβρωτα* Καλαβρ. (Μπόβ.) *άρωτα* Καλαβρ. (Μπόβ.) *ρωτα* Καλαβρ. (Μπόβ.)

Έκ του ούσ. *άβρω* και της παραγωγικής καταλ. -ωτός.

1) Ό έχων σχήμα ψού, ψοειδής Θράκ. (Άδριανούπ.) Συνών. *άβρωλλάτος 1, άβρωλλωτός 1.* **2)** Τό θηλ. ούσιαστικώς δηλοί ιδιαίτερον είδος κονλούρας παρα- σκευαζομένης κατά την έορτήν του Πάσχα και φερούσης κατά τό κέντρον έμπετηγμένον φόν Καλαβρ. (Μπόβ.) Κύπρ. Συνών. ιδ. έν λ. *άβρωκόλι-λα.*

άβδέλλα ή, *βδέλλα* Άθην. Ήπ. Πελοπν. (Άρκαδ. Δημητσάν. Μεσσ. κ.ά.) Πόντ. (Οίν.) Σέριφ. Σύμ. Χίος (Μεστ.) κ.ά. *βδέλ-λα* Κάλυμν. Κως Λέφ. κ.ά. *βτέλ-λα* Κύπρ. *βι- δέλλα* Ζάκ. Κέρκ. Παξ. Σύρ. *άβδέλλα* κοιν. και Πόντ. (Οίν.) *άβδέλλα* Καπ. *άβδέλ-λα* Κύπρ. *άβτέλ-λα* Κύπρ. *άβδέλλα* Άστυπ. *άβιδέλλα* Νάξ. *άδέλλα* Χίος (Νένητ.) *άβδέλλα* Καλαβρ. (Μπόβ.) *άβδέλλα* Καλαβρ. (Μπόβ.) *άβδέλλα* Καλαβρ. (Μπόβ.) *άβδέλλα* Τσακων. *έβδέλλα* Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ.) *ιβδέλλα* Μακεδ. (Μελέν.) *άβδέλλα* Καπ. (Σινασσ.)

Τό άρχ. ούσ. *βδέλλα*. Τό άρκτικόν α προσετέθη έν συνεκφ. νομισθέντος του τελικού α της προηγούμενης λέξεως ως άρκτικού της έπομένης, ως *μιά βδέλλα -μι* *άβδέλλα*. Είς τό *βιδέλλα* έγινε άνάπτ. ι μεταξύ συμφ.

1) Η βδέλλα της τάξεως των σκωλήκων, της οποίας δύο κυρίως είδη είναι γνωστά (α) Βδέλλα ή φαρμα- κευτική (*hirudo officinalis*) και μάλιστα ή ποικιλία βδέλλα ή ιατρική (*hirudo medicinalis*), άμφότεραι βδέλλαι των μεγάλων λιμνών, ή «λιμνάτις βδέλλα» του Θεοκρίτου (Ειδύλλ. 2,56), χρησιμοποιουμένη είς άφαιμάξεις θεραπευ- τικάς ήδη από των Ρωμαϊκών χρόνων (Πλίν. Ν. Η. 32,42) κοιν. και Πόντ. (Τραπ.): *Ό γαιτρός του διώρισε άβδέλλες. Τού 'βαλαν άβδέλλες κοιν. Έθέκα έβδέλλας 'ς ού ποδάρι μ' νά λιαροῦται* (έθεσα βδέλλας είς τό ποδάρι μου διά νά ίλιαροῦται—διά νά γίνη καλά) Τραπ. (β) Μικρός σκώ- ληξ πλατύς, αίμώπις ό βόραξ (*haemoris vorax*), ή βδέλ- λα των πηγών, ή όποία ροφουμένη μετά του ποσίμου ύδατος και προσκολλημένη και παρασιτούσα επί του φάρυγγος παράγει την όμώνυμον νόσον *βδέλλα* κοιν. και Καλαβρ. (Μπόβ. κ. ά.) Καπ. (Σινασσ. κ. ά.) Πόντ. (Κερασ. Οίν. Τραπ. Χαλδ.) Τσακων.: *Η άβδέλλα βρζαίνει - πίνει - ρουφά - σύρει - τρανά τό αίμα. Τό ζήο κατύπε άβδέλλα. Φτίνει αίμα, γιατί κατύπε άβδέλλα. Τό παιδί - τό πρόβατο έχει - ήπιε - πήρε άβδέλλα* (επί του καταπίνοντος βδέλλαν) κοιν. *Τό νερόν έν' γεμάτον άβδέλ-λες* Κύπρ. || Φρ. *Κολλάει σαν την άβδέλλα!* *Σου είναι μία άβδέλλα!* (επί ανθρώπου δυσασπαλλάκτου και φορτικού) σύνηθ. *Μου ρουφά τό αίμα σαν την άβδέλλα* (συνών. τη προηγούμενη) Σύρ. (Έρμούπ.) *Μου ήπιε τό αίμα σαν βδέλλα* (επί χρηματικής έκμεταλλεύ- σεως) Πελοπν. (Μεσσ.) *[Τόν τρανά σαν βδέλλα* (συνών. τη προηγούμενη) Πελοπν. (Δημητσάν.) *Διά τας άνωτέρω φρ. πβ. Θεοκρ. Ειδύλλ. 2,55 «αίαί Έρωσ άντηρέ, τί μεν μέλαν*

έκ χρός αίμα | έμφύς ως λιμνάτις άπαν έκ βδέλλα πέπω- κας:». *Ό έρωτας άβδέλλα του κολλάει* (ήτοι ώσαν βδέλλα. Έπί του κυριευομένου υπό του έρωτος) Κεφαλλ. *Νά σου σύρω τό αίμα σά μία άβδέλλα!* (νά σου άπορροφήσω τό αίμα σαν μία βδέλλα! Άπειλή) Μπόβ. || Παροιμ. φρ. *Τόν έζ' πιασμένον άβδέλλα* (κατέχεται υπό έμμόνου όργής) Στερελλ. (Αιτωλ.) || Άσμ.

Έσέ 'σουνα ό σεβδαλής επάνω 'ς τοίς κοπέλλες, έχεις τά μάτια όλόμαυρα, τά φρούδια σαν άβδέλλες

(φρούδια κανονικώς λεπτυνόμενα προς τά άκρα ως τό σώμα της βδέλλας) Ήπ. **β)** Μικρόν τεμάχιον έλά- σματος ή σύρματος κεκαμμένον είς τά δύο άκρα, διά του όποιου συναρμύζουν τεμάχια σανίδων ή θραυσθέντων ξυλίνων πραγμάτων, άγγείων, έργαλείων κττ. Ήπ. Θράκ. (Αίν. κ. ά.) Μακεδ. (Καστορ. κ. ά.) Συνών. *άβδέλλι 3.*

γ) Ένώτιον έχον σχήμα βδέλλας Σύμ. **δ)** Μι- κρόν βδελλοειδές ποίκιλμα των λαϊκών χειροτεχνιμάτων Σκῦρ. **2)** Σκώληξ του γένους των τρηματοδών της οικογενείας των πλατυελμίνθων και ιδίως διστομον τό ήπατικόν (*distomum hepaticum*) διαιωόμενον συνή- θως επί των βατραχίων φυτών (ιδ. *άβδελλόχορτο*) πολλαχ. **β)** Η θανατηφόρος νόσος διστομίτις γεν- νομένη είς τό ήπαρ των χορτοφάγων ζώων, βοών, προ- βάτων, αίγών, χοίρων, όταν ταῦτα τρώγουν βατράχια φυτά πολλαχ.: *Έπισι 'ς τά πρόβατα άβδέλλα* Ήπ. || Άσμ.

Της Μπουγδαριάς τά πρόβατα άβδέλλα νά τά πιάση και της Βλαχιάς τες έμορφες πανούκλα νά τες μάση

Ήπ. Συνών. *άβδέλλισμα 2, βούρλισμα, κλαπά- τσα, μουσκούλισμα, στρέγγλι.* **γ)** Τό φυτόν βατράχιον, επί του όποιου διαιτάται ό τρηματοώδης σκώ- ληξ, διστομον τό ήπατικόν Σέριφ. κ.ά. **3)** Ό παρά- σιτος των φασηόλων βδελλοειδής σκώληξ του έντόμου μαρουδιά (*epilachna chrysomelina*) Κύπρ. **4)** *Άβδέλλα του γαλοῦ*, τό βδελλοειδές έχινόδερμον του γέ- νους των όλοθουριδών (*holothuria*), σύνηθες είς τας Έλληνικάς άκτάς, και οι βδελλόμορφοι βραχίονες του έχινόδερμου τούτου έκβραζόμενοι υπό των κυμάτων είς τας παραλίας Ίων. (Κρήν.)

Η λ. και ως τοπων. Ήπ. Μακεδ. [^{**}]

άβδελλάδικο τό, Σύρ.—Λεξ. Περίδ.

Έκ του ούσ. *άβδέλλα*. Η λ. και παρά Βάινγ.

Μέρος, όπον πωλούνται βδέλλαι, βδελλοπωλείον.

άβδελλās ό, Σύρ.—Λεξ. Περίδ. *άβδιλλās* Σάμ.

Έκ του ούσ. *άβδέλλα*. Η λ. ως επών. μεσν.

Ό πωλών βδέλλας, βδελλοπόλης. Η λ. και ως τοπων. υπό τον τύπ. *τ' Άβδελλά* Άνδρ. πληθ. *Άβδει-λάες* (έκ του Άβδελλάδες) Κύπρ. Ως επών. υπό τους τύπ. *Άβδελλās* και *Βδελλās* Μεγίστ.

άβδελλεά ή, Χίος

Έκ του ούσ. *άβδέλλα*.

Είδος άχράδος (άγρίας άπιδέας). [^{**}]

άβδελλερό τό, άμάρι. *άβτελ-λερόν* Κύπρ.

Έκ του ούσ. *άβδέλλα* και της παραγωγικής καταλ. -ερό, δι' ήν πβ. και *άγκαθερό, δαφνερό, λυγερό*. Ίδ. ΚΑμάντος Suffixe 41 κέξ. ΣΜενάρδ. έν Άθηνά 18 (1906) 362. ΒΦάβη Γλωσσ. Έπισκ. 73.

Τόπος ἔχων λιμνάζοντα ὕδατα πλήρη βδελλῶν. Συνών. *ἀβδέλλοτόπος*. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων.

ἀβδέλλι τό, ἀμάρτ. *ἀβδέλλ'* Στερελλ. (Αἰτωλ.) *ἀβιδέλλι* Νάξ. ('Απύρανθ.) *βιδέλλι* Παξ.

Τὸ μεταγν. οὐσ. *βδέλλιον* τὸ δηλοῦν εἶδος φυτοῦ. Τὸ *ἀβιδέλλι* κατ' ἀνάπτ. τοῦ *ε* μεταξὺ δύο συμφ. Πβ. καὶ *καπνός-καπινός* κττ.

1) Βδέλλα Στερελλ. (Αἰτωλ.): Φρ. *Μ' ἔχ' πιασμένον τ' ἀβδέλλ'* (εἶμαι ὠργισμένος). 2) Μικρὸς καὶ μῆπω ὠριμάσας λοβὸς φασηόλου (ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ σχήματος) Νάξ. ('Απύρανθ.): *'Εδμάης καὶ μάζωξες ὄλα τ' ἀβιδέλλι κα' ἤφερές μου τα νὰ τὰ μαερέπω* (ἐπήγες καὶ ἐμάζεψες κτλ.) 3) Σιδηροῦν ἔλασμα πρὸς σύνδεσιν ξυλίνων πραγμάτων Παξ. Συνών. *ἀβδέλλα 1 β*.

ἀβδελλιάζω, *βδελλιάζω* Πελοπν. (Λάστ.) Πόντ. (Οἶν.) Σέρφ. κ. ἄ. *ἀβδελλιάζω* Ζάκ. Κεφαλλ. Κρήτ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Λακων. Μαζαίικ.) κ. ἄ. *βδιλλιάζω* Ἡπ. *ἀβδιλλιάζω* Ἡπ. (Ζαγόρ. Ἰωάνν.) κ. ἄ. *βιδελλιάζω* Κέρκ. Παξ. *ἐβδελλιάζω* Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) Μέσ. *ἀβδελλιάζομαι* Πελοπν. (Σουδεν.) *ἀβδελ-λιάζομαι* Κύπρ. *βδελλάχομαι* Πόντ. (Οἶν.) *ἐβδελλάχομαι* Πόντ. (Οἶν.) *ἐβδελλάγομαι* Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀβδέλλα*. Τὸ *ε* τοῦ τύπ. *ἐβδέλλιάζω* μετεφέρθη εἰς τὸν ἐνεστ. ἐκ τῆς αὐξήσ. τῶν παρωχημένων χρόν.

1) Ἀμτβ. ἀποκτῶ βδέλλας, ἀναπτύσσονται ἐν ἐμοὶ βδέλλαι ἢ ἄλλοι μικροὶ σκώληκες ὅμοιοι πρὸς βδέλλας, συνήθως ἐπὶ τελματωδῶν τόπων καὶ λιμναζόντων ἢ ἀκινήτων ἐν γένει ὑδάτων Ἡπ. Κέρκ. Παξ. κ. ἄ.: *Τὸ νερό ἐβιδέλλιωσε μέσα ἔς τὴν καλάσα* (πίθον) Παξ. β) Ἐνεργ. καὶ μέσ. δέχομαι βδέλλας εἰς τὸ στόμα, ἐπὶ τῶν ζώων, ἄτινα, ἐνῶ πίνουν, εἰσάγουν μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ βδέλλας, αἱ ὁποῖαι προσκολλώμεναι εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ στόματος καὶ τοῦ λαιμοῦ ἀπορροφοῦν τὸ αἷμα καὶ προξενοῦν τὴν ἐξασθένησιν αὐτῶν Κύπρ. Σέρφ. κ. ἄ.: *Βδελλιάζουν οἱ σισύλλοι* Σέρφ. *Βδελλιασμένος σισύλλος* αὐτόθ. *'Η βρούσι ποῦ πότιζεν τοὺς κουέλ-λους τον εἶδεν ἀβδέλλες τὸ' ἀβδελ-λιάζτηκαν* (κουέλ-λος = πρόβατον) Κύπρ. *'Ο ἄπ-παρός τον ἐν' ἀβδελ-λιασμένος* (ἄπ-παρός = ἵππος) αὐτόθ. Συνών. *ἀβδέλλωνω 1*. 2) Ἐνεργ. καὶ μέσ. προσβάλλομαι ὑπὸ τοῦ νοσήματος τῆς βδέλλας, ἐπὶ τῶν χορτοφάγων ζώων, εἰς τῶν ὁποίων τὸ ἥπαρ γεννῶνται σκώληκες ὅμοιοι πρὸς βδέλλας Ἡπ. (Ζαγόρ. Ἰωάνν.) Κεφαλλ. Κρήτ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Λακων. Λάστ. Μαζαίικ. Σουδεν.) κ. ἄ.: *Τὰ βόδια-τὰ πρόβατα ἀβδέλλιωσαν* Ζαγόρ. Ἰωάνν. Μαζαίικ. *'Αβδελλιάζονται τὰ πρόβατα* Σουδεν. *'Αβδελιασμένο ζῶ* Κρήτ. || Παροιμ. *'Από τὸν κακὸ τσουμπάνου βδέλλιωσαν τὰ πρόβατα* (ἐπὶ κακῆς διοικήσεως, ἢ ὁποῖα γίνεται πρόξενος πλείστων ἀτοπημάτων) Ἡπ. Συνών. *κλαπατισιάζω*. Μετοχ. *ἀβδελιασμένος* μεταφ. καχεκτικός, κάτισχνος (ὡσάν νὰ εἶναι προσβεβλημένος ὑπὸ τοῦ νοσήματος τῆς βδέλλας) Ζάκ. Πελοπν. (Σουδεν.) κ. ἄ.: *'Αβδελιασμένος ἄνθρωπος* Σουδεν. Συνών. *ἀβδελλιάρης 2*. 3) Μετβ. θέτω βδέλλας πρὸς ἀπομύζησιν αἵματος, ἀφαιμάσσω διὰ βδελλῶν Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) Πβ. μεταγν. *βδέλλιζω*.

ἀβδελλιάρης ἐπίθ. Κρήτ. κ. ἄ. Οὐδ. *ἀβδελλιάρικο* Κρήτ. Πελοπν. (Μαζαίικ. Σουδεν.) κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀβδέλλα* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ιάρης*.

1) Ὁ προσβεβλημένος ὑπὸ τοῦ νοσήματος τῆς βδέλλας, ἢ ὁποῖα εἰσερχομένη εἰς τὸ στόμα τοῦ ζῴου μετὰ τοῦ πινομένου ὕδατος καὶ προσκολλωμένη ὑπὸ τὴν γλῶσσαν ἢ ἀλλαγῶ τοῦ στόματος ἀπορροφᾷ τὸ αἷμα καὶ προξενεῖ ἐξασθένησιν αὐτοῦ, ἢ τῆς διστομίτιδος, νοσήματος τοῦ ἥπατος ἔνεκα τῆς ἐν αὐτῷ γεννήσεως σκωλήκων ὁμοίων πρὸς τὴν βδέλλαν Κρήτ. Πελοπν. (Μαζαίικ.) κ. ἄ.: *Κατοίκα ἀβδελλιάρη* Κρήτ. *Βόδι-πρόβατο ἀβδελλιάρικο* αὐτόθ. 2) Μεταφ. ἰσχνός, καχεκτικός (ὡσεὶ προσβεβλημένος τὸ ἥπαρ ὑπὸ βδέλλας) Κρήτ. Πελοπν. (Σουδεν.) κ. ἄ.: *'Αβδελλιάρικο παιδί* Σουδεν. Συνών. *ἀβδέλλι-ασμένος* (δι' ὃ ἰδ. *ἀβδέλλιάζω 2*).

Οὐσ. ὑπὸ τὸν τύπον *'Αβδελλιάρικα* τοπων. Κάρπ.

ἀβδελλιασμα τό, Ἡπ. (Ἰωάνν.) Θράκ. Κεφαλλ. Παξ. Πελοπν. (Μαζαίικ. κ. ἄ.) *βιδέλλιασμα* Κέρκ. *ἐβδέλλι-ασμα* Πόντ. (Κερασ.) *ἐβδέλλιᾶγμα* Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀβδέλλιάζω*.

1) Ἡ ἀπόκτησις βδελλῶν, συνήθως ἐπὶ τελματωδῶν ἢ στασίμων ὑδάτων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναπτύσσονται σκώληκες ὅμοιοι πρὸς βδέλλας Κέρκ. Παξ. β) Ἡ εἰσδοσις εἰς τὸ στόμα ζῴου βδέλλας μετὰ τοῦ πινομένου ὕδατος Θράκ. 2) Ἡ νόσος διστομίτις τῶν χορτοφάγων ζώων, ἐν τῷ ἥπατι τῶν ὁποίων γεννῶνται μικροὶ σκώληκες ὅμοιοι πρὸς βδέλλας Ἡπ. (Ἰωάνν.) Κέρκ. Πελοπν. (Μαζαίικ. κ. ἄ.): *Τὸν κριάρ' ἔπαθι ἀβδέλλιασμα* Ἰωάνν. Συνών. *ἀβδέλλα 2 β*. 3) Ἡ διὰ τῶν βδελλῶν ἀφαίμαξις Πόντ. (Κερασ.)

ἀβδελλίστρα ἡ, Δαρδαν. Θράκ. *ἀβδιλλίστρα* Θράκ. (Αἰν. Μάδυτ.) *βδιλλίστρα* Θεσσ. (Ζαγορ.) Θράκ. (Μάδυτ.)

Ἐκ τοῦ μεταγν. ρ. *βδέλλιζω*.

Ἡ θέσις τοῦ δῆγματος τῆς βδέλλας διακρινομένη διὰ τῆς προξενουμένης εἰς τὸ δέρμα μικρᾶς ἀμυχῆς ἔνθ' ἄν.: *'Εβαλα ἀβδέλλες κὲ ἀκόμα ἢ ἀβδελλίστρα φαίνεται* Δαρδαν.

ἀβδελλίτσα ἡ, ἀμάρτ. *ἀβδιλλίτσα* Ἡπ. ('Αρτ. Ἰωάνν. Κόνιτς. κ. ἄ.) *ἀρδιλλίτσα* Ἡπ. (Κόνιτς.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀβδέλλα* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ίτσα*. Ὁ τύπ. *ἀρδιλλίτσα* κατὰ μετάθ. φθόγγ. καὶ ἀποβολὴν τοῦ β ἐκ τοῦ **ἀβδιρλίτσα*, τοῦ ρ ἀναπτυχθέντος διὰ τὸ ἐπόμενον ὑγρόν. Πβ. ΦΚουκουλ. ἐν Ἰαθηνᾷ 29 (1917) Λεξικογρ. Ἰαθ. 83 κέξ.

1) Παιδιά, καθ' ἣν οἱ παῖκται τασσόμενοι εἰς γραμμὴν κατὰ παραγωγὴν καὶ εἰς ὠρισμένην ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων κύπτουν στηριζόμενοι διὰ τῶν χειρῶν ἐπὶ τῶν γονάτων, ὁ δὲ πρῶτος ὑπερπηδῶν κατὰ σειρὰν ὅλους τάσσεται εἰς τὸ τέλος διὰ νὰ ὑπερπηδηθῇ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἄλλων καὶ οὕτω καθεξῆς (ἢ ὀνομασία ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῆς διαγραφομένης γραμμῆς τοῦ ὑπερπηδῶντος πρὸς τὴν τῆς κινουμένης βδέλλας) Ἡπ. (Κόνιτς.) Συνών. *ἀβγατίσμα 3*, *ἀβγατιστό* (δι' ὃ ἰδ. *ἀβγατιστός 1 γ*), *βαρελλάκια*, *μακροπόταμος*, *σκαμνάκια*. 2) Παιδιά, καθ' ἣν εἰς ἐκ τῆς ομάδος τῶν παικτῶν ὀριζόμενος διὰ κλήρου κύπτει στηριζων τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων, ὥστε τὸ σῶμα νὰ λάβῃ θέσιν ὀριζοντίαν, οἱ δὲ λοιποὶ τοποθετοῦντες ἀντικείμενόν τι ἐπὶ τῆς ράχεως ὑπερπηδοῦν θίγοντες μὲν τοῦτο διὰ τῶν χειρῶν, προσέχοντες δὲ νὰ μὴ τὸ καταρρίψουν ἐν τῇ ὑπερπηδήσει. Τὸ ὕψος τοῦ κύπτοντος ἐκάστοτε αὐξάνεται διὰ μικρᾶς ὑπανεγέρσεως μεταβαλλομένης οὕτω τῆς ὀριζοντίας θέσεως μέχρι ὠρισμένου ἀριθμοῦ

